

економічного характеру. Ступінь важливості застосування маркетингової інформації пояснюється зменшенням ризику в процесі управління підприємством.

Отже, формування і застосування маркетингових інформаційних систем на молокопереробних підприємствах є об'єктивною необхідністю. Це пояснюється особливими характеристиками вітчизняної молокопереробної галузі (обмеженість ресурсів; масовий характер споживання; короткий термін реалізації виробленої продукції). Адаже дані ознаки зумовлюють потребу у своєчасному реагуванні на зміни маркетингового середовища фірми. Застосування маркетингових інформаційних систем на молокопереробних підприємствах України дозволить підвищити ефективність їхнього функціонування в умовах ринкової економіки.

Література.

1. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад. /; за ред. М.І. Белявцева, В.Н. Воробйова ; [Белявцев М.І., Воробйов В.М., Кузнецов В.Г. та ін.]. - К.: Донецький нац. ун-т., 2006. - 407 с.
2. Скибінський С.В. Маркетинг / Скибінський С.В. –К.: КНЕУ, 2005. – 568с. – (Підручник – Ч.1)
3. Маркетинговий менеджмент: навч. Посіб. / За ред.. Л.В. Балабанової. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К: Знання, 2004. – 354 с.

Науковий керівник – д.е.н., професор Комарницький І.М.

РИНОК МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ В УКРАЇНІ

**Чепець О. Г., старший викладач,
Дніпропетровський державний аграрний університет**

Розвиток ринку мінеральних добрив та фінансовий стан його учасників обумовлюються, в перш за все, рівнем попиту на продукцію з боку сільськогосподарських підприємств. Також на ринок значною мірою впливають динаміка цін на основну сировину і попит на зовнішніх ринках на вироблену вітчизняними хімічними підприємствами продукцію, а також обсяги імпорту мінеральних добрив в Україні.

Вплив кризи в агропромисловому комплексі першими відчули споживачі мінеральних добрив – сільгоспвиробники. Зменшення попиту на добрива, як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку

спровокувало різке зниження цін на них. Скорочення операційних надходжень внаслідок зменшення попиту і падіння цін вплинуло на зниження ліквідності торгових компаній. Ситуація ускладнилася тим, що значна частина добрив закуповувалася в період найвищого рівня цін, а значить, їх реалізація в кінці 2008 року стала збитковою.

У силу історичних особливостей розміщення продуктивних сил в Україні зосереджено виробництво азотних добрив. Калійвмісними і фосфорвмісними добрива виробляються в значно менших обсягах, що, серед іншого, пов'язане з невисокими запасами сировини в країні. До того ж карбамід залишається експортно-орієнтованим, і його частка з усіх мінеральних добрив, які експортують, становить близько 85 відсотків.

Останні п'ять років структура виробництва мінеральних добрив практично була незмінною. Близько 90% усіх вироблених добрив в Україні припадало на аміачну селітру та карбамід, 5 - на комплексні добрива і ще 5% - на фосфатні добрива, та сульфат амонію. У 2009 року галузь із виробництва фосфатних добрив практично простоювала. Зменшення виробництва цих добрив спричинило зростання обсягів випуску аміачної селітри та карбаміду - до 97 відсотків.

Ринок аміачної селітри є базовим для сільгоспвиробників, і, скоріш за все, таким він буде ще довго. У докризовий період виробництво азотних добрив щорічно зростало (Рис.1).

На українському ринку аміачної селітри основні позиції займає черкаський азот. Завдяки вдалому розміщенню, це підприємство має можливість реалізовувати свою продукцію в усі регіони країни. «Сіверсько-Донецький азот» та «Рівне-азот» реалізують продукцію лише в своїх регіонах.

Виробництво азотних добрив у 2009 році знизилося, українські виробники були експортно-орієнтованими. Експорт аміачної селітри зменшився на 60%, частка цього продукту на експорт сягає лише 20%. Таким чином, 80% продукту виробники реалізують на внутрішньому ринку, вважаючи його основним для збуту.

У 2007 році спостерігався найбільший обсяг виробництва азотних добрив (2,8 млн. тонн). Це був період активного інвестування в сільське господарство, що впливає на зростання культури виробництва і більш відповідальне ставлення до дотримання технологій у рослинництві.

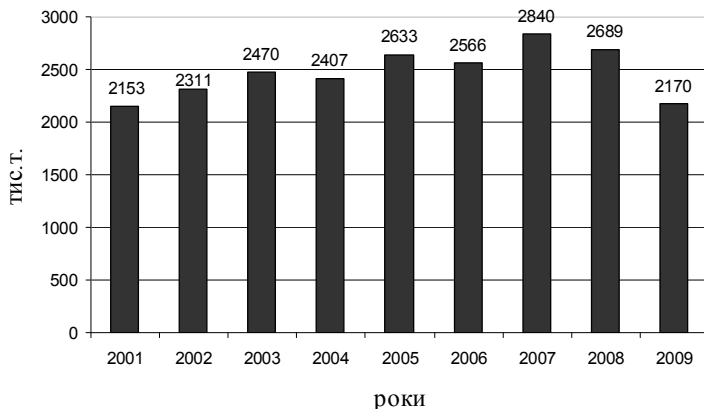

Рис. 1. Динаміка виробництва азотних мінеральних добрив (в перерахунку на 100% д.р.) в Україні

У цей період аграрії збільшили споживання не тільки азотовмісних, але і калій- і фосфоровмісних добрив. Високим попитом користувалися комплексні добрива, проте їх виробництво є досить складним технологічним процесом, здійснюваним незначною кількістю хімічних підприємств.

Збільшення попиту на мінеральні добрива стимулювало як виробників, так і торговців до подальшого розвитку. І якщо залучення позикових коштів хімічними підприємствами часто обумовлювалося необхідністю оновлення основних засобів та проведення капітального ремонту обладнання, то торгові компанії активно нарощували оборотний капітал.

За даними Державного комітету статистики України підприємства хімічної промисловості України у січні-лютому 2011 року збільшили випуск азотних добрив на 21%, порівняно з відповідним періодом 2010 року – до 485 тис. тонн.

У лютому 2011 р. виробництво азотних добрив в Україні зменшилося на 10,5% порівняно з січнем і збільшилося на 20,1% порівняно з лютим 2010 року – до 229 тис. тонн.

Проте, незважаючи на щогорічний ріст виробництва добрив, український ринок мінеральних добрив потребує захисту. Так як, основною сировиною для виробництва азотних добрив є газ, і залежність українських азотних підприємств від ситуації на газовому

ринку впливала на обсяги виробництва в окремі роки.

Останнім часом досить часто обговорюється питання про ймовірне скасування імпорتنих мит на аміачну селітру, що постачається російськими заводами, що означає витіснення з ринку вітчизняних виробників і подальший перерозподіл власності.

Безмитна торгівля є вигідною лише за умови перебування виробників у рівних економічних умовах. Так, вартість газу для російських хімзаводів майже в чотири рази менша, ніж для українських. Отже, за умов, коли дві третини собівартості – це ціна газу, говорити про чесну конкуренцію за споживача не доводиться. Скасування імпорتنих мит є згубним для українських заводів.

Постачання російської селітри на українському ринку є і залишатиметься високим, тож для збереження української хімічної промисловості потрібна державна допомога.

Науковий керівник – д.н.з держ.упр., професор Письмаченко А.М.

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СИСТЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ

**Черкашина М.В., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка**

Внаслідок кризи та скрутного становища вітчизняних підприємств на ринок вийшли кваліфіковані фахівці, готові йти на істотне зниження особистого доходу. Крім того, під час кризи поточна демографічна ситуація залишилася на колишньому рівні, а саме - зниження кількості працездатного населення в нашій країні. Тому на сьогодні одним з актуальних завдань підприємств, незважаючи на всі складності, стає максимальне збереження ефективних співробітників.

У комплексі антикризових заходів робота з мотивації персоналу зосереджується навколо двох основних завдань: стабілізація персоналу і зміни системи матеріальної мотивації.

Необхідність використання засобів стабілізації персоналу ніколи не викликало сумніву. Проблема, на наш погляд, полягає у організації регулярної процедури формування нематеріальних стимулів, що дозволяє в повній мірі використовувати потенціал працівників, адже процес втрати інтересу працівника до праці, його пасивність